

İntörn Hemşirelik Öğrencilerinin Bilimsel Araştırma Yapmaya Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi

Determination of Attitudes of Senior Nursing Students related to Scientific Research

Dilek Yılmaz¹ Burcu İflazoğlu¹ Derya Uzelli Yılmaz²

¹ Bursa Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bursa, TÜRKİYE

² İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İzmir, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 08/04/2020 Kabul tarihi/ Date of acceptance: 22/04/2020

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Turkey, Published online 30/04/2020

ÖZ

Amaç: Bu çalışma intörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı olarak Ocak - Şubat 2020 tarihleri arasında Bursa Uludağ Üniversitesi Hemşirelik Bölümü son sınıf intörn öğrencileri üzerinde yürütüldü. Araştırmanın örneklemini araştırmaya gönüllü olarak katılan 57 intörn hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Araştırma verileri "Birey Tanıtım Formu" ve "Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği (BATÖ)" kullanılarak toplandı. Araştırmanın yürütülebilmesi için etik açıdan etik kurul izni ve öğrencilerden sözel izin alındı.

Bulgular: Araştırmaya dahil edilen hemşirelik öğrencilerinin %56.1'inin bilimsel araştırma yapma sürecinde rol aldığı, %80.7'sinin mesleki bilimsel bir toplantıya katıldığı, %40.4'ünün hemşirelik alanında süreli yayınları düzenli olarak takip ettiği belirlendi. Öğrencilerin Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği (BATÖ) toplam puan ortalaması 115.03±14.24 olarak bulundu. Bilimsel araştırma sürecinde yer alan ve mesleki süreli yayınları düzenli takip eden öğrencilerin Bilimsel Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum alt ölçek puan ortalamaları yüksek olarak saptandı (p<0.05).

Sonuç: Bu araştırmanın sonucunda intörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu olduğu görüldü. Bu sonuçlar doğrultusunda; öğrencilere eğitimleri sırasında en az bir kez mesleki bilimsel toplantılara katılma ve bilimsel araştırmalara dahil olma imkanlarının sağlanması ve bilimsel yayınları takip etmeleri konusunda teşvik edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İntörn hemşirelik öğrencisi, hemşire, araştırmaya yönelik tutum, bilimsel araştırma

ABSTRACT

Objective: This study was carried out in order to determine the attitudes of senior nursing students related to scientific research.

Methods: This descriptive study was carried out on the senior students of Bursa Uludağ University Nursing Department between January - February 2020. The sample of the study consisted of 57 intern nursing students who voluntarily accepted to participate in the research. The data were collected by using "Individual Information Form" and "Attitude Scale towards Scientific Research (ASSR)". In terms of ethics, oral approval was obtained from students and ethical approval was obtained from University.

Results: It was found that 56.1% of the nursing students within the scope of the research took part in the process of conducting scientific research, 80.7% attended a professional scientific meeting, 40.4% regularly followed periodicals in the field of nursing. The total score average of the Attitude Scale towards Scientific Research (ASSR) was determined as 115.03 ± 14.24. The mean scores of the Positive Attitude towards Scientific Research sub-dimension of students who take part in the scientific research process and follow professional periodicals regularly were found significantly higher (p <0.05).

Conclusion: As a result of the research, it has been found that the intern nursing students' attitudes towards scientific research are positive. In line with these results; it is recommended that students be provided with the opportunity to attend professional scientific meetings and conduct scientific research at least once during their education and to encourage them to follow scientific publications.

Keywords: Intern nursing student, nurse, attitude towards research, scientific research.

ORCID IDs of the authors: DY:0000-0001-7269-8493; Bİ: 0000-0002-6248-5723; DUY: 0000-0002-7337-6717

Sorumlu yazar/Corresponding author: Öğr. Gör. Dr. Dilek YILMAZ

Bursa Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bursa, TÜRKİYE

e-posta/e-mail: dilekk@uludag.edu.tr

Atıf/Citation: Yılmaz D, İflazoğlu B, Uzelli Yılmaz D. (2020). İntörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 3(1), 27-35.

DOI: 10.38108/ouhcd.716893

Giriş

Bilimsel araştırmalar, bilim alanında yaşanan gelişmelerin en önemli dayanağını oluşturmaktadır. Bilgi ve teknoloji, günümüzde ulusal ve uluslararası alanlarda büyük güç olarak kabul görmektedir (Korkmaz ve ark., 2011). Bilimsel araştırma, bir konu üzerinde problemlerin belirlenmesi, bunun için çözüm kaynaklarının planlanması, uygulanması, sonuçlandırılması, elde edilen sonuçların değerlendirilmesi ile ilgili olarak yapılan planlı şekilde bilgi üretim etkinliklerinin tümüdür (Çelik ve ark., 2014; Saracaloğlu 2008). Bilimsel araştırma gerçekleştirebilmek ya da yapılan araştırmalardan etkili olarak faydalanmak için bilgi ve uygulama ile bilimsel araştırmanın bilim ve toplumdaki yerinin anlaşılması oldukça önem taşımaktadır (Çelik ve ark., 2014; Yılmaz ve Çokluk 2010).

Bir meslek dalının profesyonelleşmesi için bilimsel araştırmalarla üretilmiş bilimsel bilgi içeriğinin bulunması ve elde edilen bu bilgilerin uygulamaya aktarılması gerekmektedir (Kes ve Şahin 2019). Uygulamalı bir meslek olan hemşirelikte; bilimsel araştırmanın amacı ise, teorik bilgiyi artırırken bununla birlikte hemşirelik becerileri için güçlü bir bilimsel alan hazırlamaktır. Uluslararası Hemşireler Konseyi (International Council of Nurses [ICN]), hemşirelik mesleğinin bilimsel araştırma temelli uygulamalarla yapılabileceğini belirtmiştir. Bunun yanında ICN, bilimsel araştırma eğitiminin önemli olması nedeniyle hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmayı geliştirebilme, uygulayabilme ve eleştirel gözle değerlendirmek üzere eğitim almaları gerektiğini vurgulamıştır (Özdil ve ark., 2019).

Literatürde, hemşirelerin kanıta dayalı uygulamaları klinik uygulamada hayata geçirebilmeleri için bilimsel araştırmalara olumlu tutum sergilemeleri gerektiği bildirilmektedir (Halabi 2016; Keib ve ark., 2017; Ross ve Burrell 2019). Diğer yandan, hemşirelerin uygulama alanlarında bilimsel araştırma sonuçlarını yansıtabilmesi ve kanıta dayalı hemşirelik bakımını verebilmesi için hemşirelik öğrencilerinin araştırmalarda daha fazla yer alması gerekmektedir (Johnson ve

ark., 2010; Toraman ve ark., 2017). Çünkü bilimsel araştırma temeline dayalı bir meslek disiplini olan hemşireliğin gelişimi, hemşirelerin ve öğrencilerinin bilimsel araştırma ile ilgili farkındalığa sahip olmalarına bağlıdır (Özdil ve ark., 2019). Bilimsel araştırmaya karşı olumsuz tutuma sahip hemşirelik öğrencilerinin ileride meslek hayatlarında kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarını geliştirilmesinde rol almaması ise hemşirelik bakımının geliştirilmesinde önemli engeller arasında sayılmaktadır (Demir ve ark., 2012; Halabi, 2016). Bu nedenle, aktif çalışma hayatında kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarını gerçekleştirebilmeleri için hemşirelik öğrencilerinin lisans eğitimi sırasında araştırmalara karşı olumlu tutum geliştirmeleri önemlidir (Halabi, 2016; Halabi ve Hamdan-Monsour 2010; Ross ve Burrell 2019; Ünver ve ark., 2018). Konuyla ilgili yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirtilmiştir (Bjorkstorm ve ark. 2003; Çelik ve ark., 2014; Halabi 2016; Halabi ve Hamdan-Monsour 2010; Kes ve Şahin 2019; Özdil ve ark., 2019; Toraman ve ark. 2017; Ünver ve ark., 2018). Yapılan bir çalışmada da hemşirelik öğrencilerinin, klinik uygulamaların gelişebilmesinde bilimsel araştırmaların etkili olduğu bildirilmiştir (Ax ve Kincade, 2001). Bu bağlamda hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik tutumlarının belirlenmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki sonuçlardan yola çıkarak, lisans eğitimi tamamlamak üzere olan intörn hemşirelik öğrencilerinin, bilimsel araştırma yapmaya yönelik tutumlarını ortaya koyan daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle de hemşirelik mesleğine öncelikli aday olan bu öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik tutumlarını belirlemek, hemşirelik bakım kalitesinin geliştirilmesinde ve kanıta dayalı hemşirelik alanının güçlenmesinde belirleyici parametre olması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda bu araştırma, intörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve

tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem

Tanımlayıcı şekilde yapılan bu araştırmanın evrenini, Ocak-Şubat 2020 tarihleri arasında Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü son sınıf intörn öğrencileri (n=119) oluşturdu. Araştırmanın örneklemini ise araştırmanın yürütüldüğü dönemde ulaşılan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 57 intörn hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Öğrencilerin araştırmaya katılmada gönülsüz olmaları nedeniyle araştırma evreninin ancak %47.9'una ulaşıldı. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup evrenin tamamından çalışmaya katılmayı kabul eden 57 öğrenci örnekleme dahil edildi.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Birey Tanıtım Formu” ve “Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği (BATÖ)” kullanıldı. Anket formları öğrencilere dağıtıldı ve yanıtlamalarını bitiren öğrencilerden formlar geri toplanarak değerlendirmeye alındı.

Birey Tanıtım Formu

Bu formda; öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, mezun olduğu lise, istatistik veya araştırma dersi alma, bilimsel araştırma yapma sürecinde yer alma, bilimsel toplantıya katılma ve süreli yayınları takip etme durumları gibi sorulara yer verildi.

Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği

Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği (BATÖ), Korkmaz ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilmiş olup, 5’li likert tipte 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; Araştırmacılara Yardımcı Olmaya İsteksizlik (AYOİ), Bilimsel Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum (BAYOT+), Bilimsel Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum (BAYOT-) ve Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum (AYOT) olarak dört alt boyuttan meydana gelmektedir. İlk iki alt boyut ile son iki alt boyut birbirlerine ters orantılı olup, ilk ve ikinci alt boyutlarda yer alan maddelerin tümü olumsuz ifadelerdir. 5’li likert tipi ölçeğe verilen cevaplara karşılık olarak elde edilen puanların yükselmesi birinci (Araştırmacılara

Yardımcı Olmaya isteksizlik) ve ikinci (Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum) alt boyutlar için olumsuz tutumun arttığını, üçüncü (Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum) ve dördüncü (Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum) alt boyutlarda ise olumlu tutumun arttığını göstermektedir. İlk iki alt boyutlar son iki alt boyutlar birbirlerine ters orantılıdır. Birinci ve ikinci alt boyutlarda yer alan maddelerin tamamı olumsuz ifadelerdir. Üçüncü ve dördüncü alt boyutlarda yer alan ifadeler ise olumludur. Dolayısıyla ilk iki alt boyuttan elde edilen yüksek puanlar olumsuzluğu, üçüncü ve dördüncü alt boyutlardaki yüksek puanlar ise olumluluğu ifade etmektedir (Korkmaz ve ark., 2011). Ölçekten minimum 54 puan, maksimum 150 puan alınabilmektedir ve ölçeğin toplam madde iç tutarlılık katsayısı 0,85 olarak bulunmuştur (Kes ve Şahin 2019). Yapılan bu çalışmada ise ölçek toplam madde iç tutarlılık katsayısı 0.78 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerinin değerlendirilmesi SPSS 22.0 paket programı ile yapıldı. Verilerin analizi için sayı, yüzde ve ortalama hesaplandı. Verilerin analizinde; Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanıldı.

Bulgular

İntörn hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalamasının 22.01±1.26 yıl, çoğunluğunun kadın (%87.7), %45.6’nın Anadolu-Fen lisesi mezunu olduğu ve %94.7’sinin istatistik ya da araştırma dersi aldığı belirlendi. Öğrencilerin %56.1’inin bilimsel araştırma yapma sürecinde rol aldığı, %80.7’sinin mesleki bilimsel bir toplantıya (kurs, kongre, sempozyum vb) katıldığı, %40.4’ünün hemşirelik alanında süreli yayınları (dergi, kitap vb) düzenli olarak takip ettiği saptandı (Tablo 1).

Öğrencilerin Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği (BATÖ) toplam puan ortalaması 115.03±14.24 bulunmuş olup; öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu saptandı. Öğrencilerin ölçek alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde ise; Araştırmacılara Yardımcı Olmaya İsteksizlik (AYOİ) puan

ortalaması 29.33 ± 5.85 , Bilimsel Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum (BAYOT-) puan ortalaması 37.03 ± 4.45 , Bilimsel Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum (BAYOT+) puan ortalaması 25.82 ± 4.17 ve Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum (AYOT) puan ortalaması ise 22.84 ± 5.41 olarak belirlendi (Tablo 2).

Tablo 1. İntörn Hemşirelik Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	50	87.7
Erkek	7	12.3
Yaş Ort. 22.01 ± 1.26 yıl		
Mezun Olunan Lise		
Düz Lise	14	24.6
Sağlık Meslek Lisesi	17	29.8
Anadolu-Fen Lisesi	26	45.6
İstatistik veya Araştırma Dersi Alma		
Evet	54	94.7
Hayır	3	5.3
Bilimsel Araştırma Yapma Sürecinde Yer Alma		
Evet	25	43.9
Hayır	32	56.1
Mesleki Bilimsel Toplantıya Katılma		
Evet	46	80.7
Hayır	11	19.3
Mesleki Süreli Yayınları Takip Etme		
Evet	23	40.4
Hayır	34	59.6

Araştırmaya katılan intörn hemşirelik öğrencilerinin bazı değişkenlere göre bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarına yönelik bulgular Tablo 3'de gösterildi. Yapılan istatistiksel analize göre kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre AYOT alt boyut puan ortalamaları, bilimsel araştırma sürecinde yer alan ve mesleki süreli yayınları düzenli takip eden öğrencilerin diğer öğrencilere göre BAYOT+ alt boyut puan ortalamaları anlamlı olarak yüksek bulundu ($p < 0.05$, Tablo 3).

Tablo 2. Öğrencilerin BATÖ ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları

BATÖ ve Alt Boyutları	Ort.±SS	Min.-Max. Puan
AYOI	29.33 ± 5.85	16-40
BAYOT-	37.03 ± 4.45	26-45
BAYOT+	25.82 ± 4.17	14-35
AYOT	22.84 ± 5.41	6-30
Toplam BATÖ	115.03 ± 14.24	88-144

Ort.: Ortalama; SS: Standart sapma.

Ancak öğrencilerin mezun oldukları lise türü, istatistik veya araştırma dersi alma, mesleki bilimsel toplantıya katılma durumu gibi değişkenlerinin BATÖ ve ölçek alt boyutları puan ortalamalarını etkilemediği görüldü ($p > 0.05$, Tablo 3).

Tartışma

Hemşirelik öğrencileri lisans eğitimleri süresince bilimsel araştırma yapmak için gerekli değerler ve uygulamalar için sorgulama yetisini elde ederler. Bu nedenle hemşirelik lisans eğitiminin bilimsel araştırmaya yönelik temel bilgilerin ve uygulama becerisinin kazandırıldığı önemli bir süreç olduğu belirtilmektedir (Campasi ve Finn 2011; Gerçek ve ark., 2016; Karadaş ve Özdemir 2015; Kes ve Şahin 2019). Bu açıdan hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya ilişkin tutumlarının incelenmesi, hemşirelik bakım kalitesinin geliştirilmesinde ve kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının güçlenmesinde belirleyici bir unsur olacaktır.

İntörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yaptığımız bu çalışma sonucunda; öğrencilerin %56.1'inin bilimsel araştırma yapma sürecinde rol aldığı, %80.7'sinin mesleki bilimsel bir toplantıya (kurs, kongre, sempozyum vb) katıldığı, %40.4'ünün hemşirelik alanında süreli yayınları (dergi, kitap vb) düzenli olarak takip ettiği bulundu.

Tablo 3. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre BATÖ ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Dağılımı

Değişkenler	AYOİ	BAYOT-	BAYOT+	AYOT	BATÖ
Cinsiyet					
Kadın	29.24±5.78	36.96±4.33	26.14±4.00	23.56±5.02	115.90±14.40
Erkek	30.00±6.78	37.57±5.62	23.57±5.06	17.71±5.73	108.85±12.15
Test ve p değeri	Z: -0.268 p: 0.789	Z: -0.598 p: 0.550	Z: -1.185 p: 0.236	Z: -2.385 p: 0.017	Z: -1.168 p: 0.243
Mezun Olunan Lise					
Düz Lise	31.00±5.89	37.50±4.55	27.07±3.79	23.21±6.44	118.78±15.38
Sağlık Meslek Lisesi	30.41±4.67	37.88±3.42	26.52±4.09	24.17±4.86	119.00±13.23
Anadolu-Fen Lisesi	27.73±6.30	36.23±4.99	24.69±4.28	21.76±5.14	110.42±13.36
Test ve p değeri	K-W: 3.048 p: 0.218	K-W: 0.873 p: 0.646	K-W: 4.222 p: 0.121	K-W: 2.820 p: 0.244	K-W: 5.246 p: 0.730
İstatistik veya Araştırma Dersi Alma					
Evet	29.03±5.80	36.90±4.44	25.72±4.26	22.59±5.43	114.25±14.00
Hayır	34.66±4.72	39.33±4.93	27.66±1.52	27.33±2.51	129.00±13.22
Test ve p değeri	Z: -1.541 p: 0.123	Z: -0.664 p: 0.507	Z: -0.934 p: 0.350	Z: -1.816 p: 0.069	Z: -1.842 p: 0.066
Bilimsel Araştırma Yapma Sürecinde Yer Alma					
Evet	29.76±5.98	37.76±3.47	27.44±3.24	24.12±5.19	119.08±13.20
Hayır	29.00±5.82	36.46±5.07	24.56±4.43	21.84±5.46	111.87±14.42
Test ve p değeri	Z: -0.556 p: 0.578	Z: -0.783 p: 0.434	Z: -2.602 p: 0.009	Z: -0.731 p: 0.083	Z: -1.633 p: 0.102
Mesleki Bilimsel Toplantıya Katılma					
Evet	28.95±5.73	36.91±3.75	26.06±4.20	23.10±5.35	115.04±13.46
Hayır	30.90±6.37	37.54±6.89	24.81±4.09	21.72±5.79	115.00±17.91
Test ve p değeri	Z: -0.700 p: 0.484	Z: -0.822 p: 0.411	Z: -0.671 p: 0.502	Z: -0.783 p: 0.434	Z: -0.182 p: 0.855
Mesleki Süreli Yayınları Takip Etme					
Evet	30.08±4.94	36.39±4.04	27.47±3.92	23.82±4.71	117.78±14.31
Hayır	28.82±6.42	37.47±4.72	24.70±4.01	22.17±5.81	113.17±14.10
Test ve p değeri	Z: -0.726 p: 0.468	Z: -0.873 p: 0.382	Z: -2.158 p: 0.031	Z: -1.178 p: 0.239	Z: -1.196 p: 0.232

Z: Mann-Whitney U testi, K-W: Kruskal-Wallis testi

Literatürde yer alan benzer çalışmalara bakıldığında; Kes ve Şahin (2019) hemşirelik öğrencilerinin %44.4'ünün bilimsel bir toplantıya (kurs, kongre, sempozyum vb) katıldığını, %40.1'inin hemşirelik alanında yayınlanan dergi, kitap vb yayınları takip ettiğini ve %12.3'ünün bilimsel araştırma yapma deneyimi olduğunu bulmuşlardır. Özdil ve arkadaşları (2019)'nın yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin %82.6'sının en az bir kez bilimsel etkinliklere katıldığı ve %12.8'inin mesleki bilimsel yayınları sürekli takip ettikleri belirlenmiştir. Çelik ve arkadaşları (2014) da öğrencilerin %50'sinin bilimsel araştırma yapma deneyimine sahip olduklarını, %18.6'sının ise bilimsel yayınları takip ettiklerini bildirmişlerdir. Çalışma sonuçları incelendiğinde bizim çalışmamıza katılan öğrencilerin bilimsel araştırma yapma deneyimleri daha yüksek olmakla birlikte, çalışmalar arasında öğrencilerin bilimsel toplantıya katılma ve mesleki yayınları takip etme oranları da değişiklik göstermektedir. Bu farklılıkların, çalışmaların farklı okullarda yürütülmesinden dolayı öğrencilerin bilimsel araştırmalara karşı tutumlarından ve sahip oldukları imkanlardan kaynaklanabileceği düşünüldü.

Bu çalışma sonucunda; öğrencilerin BATÖ toplam puan ortalaması 115.03 ± 14.24 olarak bulundu. Ölçekten maksimum 150 puan alınabileceği düşünüldüğünde, bu sonuçtan öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Böyle bir sonucun bulunması olumlu ve istendik bir bulgu olarak yorumlanabilir. Konuyla ilgili hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu saptanmıştır (Bjorkstorm ve ark. 2003; Çelik ve ark., 2014; Halabi 2016; Halabi ve Hamdan-Monsour 2010; Özdil ve ark., 2019; Toraman ve ark. 2017; Ünver ve ark., 2017). Farklı bölümlerde okuyan öğrenciler üzerinde yürütülen çalışmalarda da bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının da olumlu olduğu bulunmuştur (Biçer ve ark., 2013; Kürşad 2015; Polat 2014). Bu araştırma sonuçları çalışma sonucumuzu

destekler niteliktedir. Çalışmamızdan farklı olarak, Ax ve Kincade (2001) tarafından hemşirelik bölümü öğrencilerinde yapılan bir çalışmada ise öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik olumsuz tutumlara sahip olduğu ve bunun daha çok kalabalık sınıf ortamı, karmaşık terminoloji, yetersiz eğitim ve yetersiz pratik uygulamadan kaynaklandığı bildirilmiştir. Çalışmalar arasındaki bu farklılığın nedeni, çalışmaların farklı müfredat ve eğitim yöntemlerinin uygulandığı hemşirelik okullarında yapılmasından kaynaklanabilir. Diğer taraftan, Kes ve Şahin (2019)'in hemşirelik öğrencileriyle yürüttüğü ve çalışmamızla benzer veri toplama aracını kullandığı bir çalışma sonucunda da öğrencilerin BATÖ toplam puan ortalaması 135.70 ± 28.34 olarak bulunmuştur. Bu ortalamanın bizim çalışmamıza katılan intörn hemşirelik öğrencilerin puan ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmalar arasındaki bu farklılığın örnekleme ait faktörlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bizim çalışmamıza sadece son sınıf hemşirelik öğrencileri dahil edilirken Kes ve Şahin (2019)'in çalışmasına tüm sınıflarda öğrenim gören öğrenciler dahil edilmiştir. Dolayısıyla bu sonuç araştırma bulgularını etkileyebilen bir değişken olabilir.

Çalışmamız sonucunda; kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum (AYOT) alt ölçeği puan ortalamaları yüksek bulundu. Bu çalışmanın sonucu, Kes ve Şahin (2019)'in çalışma sonucuyla benzerlik taşımaktadır. Diğer yandan çalışmamızda öğrencilerin cinsiyetinin bilimsel araştırmaya yönelik toplam ölçek puanını etkilemediği görülmüştür. Bu araştırma bulgusu, araştırmaya katılan intörn hemşirelik öğrencilerinin cinsiyet farkı gözetmeksizin bilimsel araştırmalara olumlu yaklaşımlarından kaynaklanabilir. Literatürde bazı çalışmalarda cinsiyet değişkeninin bilimsel araştırmaya yönelik tutumu etkilediği bildirilmekte (Bjorkstorm ve ark. 2003; Korkmaz ve ark., 2011; Özdil ve ark., 2019; Polat 2014; Ünsal ve ark., 2014), bazı çalışmalarda da etkilemediği (Çelik ve ark. 2014; Karadaş ve Özdemir, 2015; Memarpour ve ark., 2015) bildirilmektedir. Bu

bulgu farklılıklarının örnekleme bağlı değişkenlerden ya da öğrencilerin aldıkları araştırma veya istatistik derslerin müfredatlarından kaynaklandığı söylenebilir.

Yapılan çalışmalarda, hemşirelikte bilimsel araştırma kullanımının yaygınlaştırılması için öğrencilerin bilimsel toplantılara aktif katılmalarının ve mesleki yayınları takip etmelerinin gerekli olduğu belirtilmektedir (Özgül ve ark., 2019; Ünsal ve ark., 2014). Ayrıca hemşireliğin profesyonel bir meslek disiplini olabilmesinin ve ilerlemesinin gerekli şartlarından birinin, hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgiyi kullanabilmesi ve dolayısıyla mesleki alanla ilgili bilimsel çalışmaları takip edebilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır (Özgül ve ark., 2019). Bu çalışmada bilimsel araştırma sürecinde yer alan ve mesleki süreli yayınları düzenli takip eden öğrencilerin diğer öğrencilere göre BAYOT+ alt ölçek puan ortalamaları daha yüksek olarak bulundu. Bu sonuca bağlı olarak bilimsel araştırma deneyimi olan ve mesleki bilimsel yayınları takip eden öğrencilerin bilimsel araştırmalara daha olumlu tutum sergilediği söylenebilir. Literatürde de bilimsel araştırma sürecinde yer alan (Ünver ve ark., 2018) ve mesleki süreli yayınları düzenli takip eden (Çelik ve ark. 2014; Kes ve Şahin 2019; Ünver ve ark., 2018) öğrencilerin araştırma yapmaya ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonuçlarına rastlanılmıştır. Bu sonuç, intörn hemşirelerin mezun olup klinikte göreve başladıklarında kanıta dayalı uygulamaları gerçekleştireceklerini düşündürmekte olduğu için sevindirici ve istendik bir bulgudur. Diğer yandan, bu çalışmada öğrencilerin mesleki bilimsel toplantıya katılma durumlarının, öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarını etkilemediği görülmüştür. Bu sonuç, çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%80.7) bilimsel toplantılara katılmasından dolayı aradaki farkın anlamlı olarak etkilememesinden kaynaklanabilir. Çalışma sonucumuzdan farklı olarak, literatürde çoğu çalışmada bilimsel toplantıya katılma deneyimi olan öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları belirtilmektedir (Çelik ve ark. 2014;

Kes ve Şahin 2019; Tan ve ark., 2016; Ünver ve ark., 2018). Diğer yandan, Özgül ve arkadaşları (2019)'nın son sınıf hemşirelik öğrencileri ile yaptığı bir çalışma sonucunda; çalışmamızla benzer şekilde bilimsel etkinliklere katılan ve katılmayan öğrencilerin bilimsel araştırmalara ilişkin tutum puanlarının birbirine oldukça yakın ve aralarındaki farkın anlamlı olmadığını, sonucun öğrencilerin bilimsel etkinliklere sınırlı katılması, istekli olmaması ve uygulamaya aktarma konusundaki eksiklikler den kaynaklanabileceğini belirtmişlerdir. Özgül ve arkadaşları (2019)'nın çalışmasında, öğrencilerin %82.6'sının bizim çalışmamızda ise öğrencilerin %80.7'sinin bilimsel etkinliğe katıldığı bulunmuştur. Bu oranların birbirine yakın olduğu düşünülerek bizim çalışmamızda da sonucun bu şekilde bulunması benzer nedenlerden kaynaklanabilir.

Araştırmaya katılan intörn hemşirelik öğrencilerinin istatistik veya araştırma dersi alma durumlarının, öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarını etkilemediği bulundu. Bu sonucun, çalışmamıza katılan öğrencilerin %94.7'sinin istatistik veya araştırma dersi almış olmalarından dolayı çalışma örnekleminde dengeli bir oranının oluşturulamamasından kaynaklanabileceğini akla getirmiştir. Çalışma sonuçlarımızla paralel olarak Kes ve Şahin (2019)'in çalışmasında da istatistik ve araştırma yöntemleri alan ve almayan öğrencilerin bilimsel araştırmaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Diğer yandan Halabi (2016)'nin yürüttüğü bir çalışmada, öğrencilerin %62.6'sının bir bilimsel araştırma kursuna katıldığı ve katılan öğrencilerin bilimsel araştırmalara karşı tutumlarının daha olumlu olduğu belirtilmiştir. Çelik ve arkadaşları (2014)'nin yaptığı çalışmada da istatistik dersi alan öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik tutumları daha olumlu bulunmuştur. Araştırma bulgumuz, bu araştırma sonuçlarını desteklememektedir. Bu farklılıklar, çalışmaların farklı müfredata sahip okullarda yürütülmesinden ve çalışma örneklemine bağlı farklılıklardan oluşabilir şeklinde yorumlanmıştır. Diğer yandan, çalışmamızda anlamlı farklılık olmamakla

birlikte sağlık meslek lisesi mezunu öğrencilerinin diğer öğrencilere göre bilimsel araştırmaya yönelik daha olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür. Bu sonuç, sağlık meslek lisesi mezunu öğrencilerinin diğer öğrencilere göre klinik uygulama alanına daha erken çıkmalarından dolayı araştırmalara yönelik farkındalıklarını arttırabileceği ile ilişkilendirilmiştir.

Sonuçlar ve Öneriler

Yapılan bu araştırma sonucunda intörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucuna varıldı. Bilimsel araştırma deneyimi olan ve mesleki yayınları düzenli takip eden öğrencilerin diğer öğrencilere bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ve kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla araştırmacılara yönelik daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda;

-Araştırma ve istatistik dersinin tüm üniversitelerin hemşirelik müfredatında yer alması,

-Öğrencilere eğitimleri sırasında mesleki bilimsel toplantılara katılma ve bilimsel araştırmalara dahil olma imkânlarının sağlanması,

-Öğrencilerin mesleki bilimsel yayınları takip etmeleri konusunda teşvik edilmesi önerilmektedir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Bu araştırmanın tek bir merkezde yürütülmesi, belli bir zaman aralığında araştırma verilerinin toplanılması, anket soruları cevaplarının öğrencilerin ifadelerine dayalı olması, örneklem sayısının kısıtlı olması, sadece belli değişkenlerin ele alınması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Teşekkür

Çalışmamıza katılan tüm intörn hemşirelik öğrencilerine teşekkür ederiz.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Araştırmada kullanılan ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini yapmış olan yazardan ölçek kullanım izni alındı. Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'dan etik kurul izni (Tarih: 25 Aralık 2019, Karar no: 2019-13) alındı. Araştırmaya katılan öğrencilere araştırmanın amacı anlatılarak sözel onamları alındı. Anketlerin dağıtıldığı zamanın öğrencilerin ders sürelerini etkilememesine dikkat edildi.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: DY, Bİ, DUY; Tasarım: DY; Veri toplama ve/veya Veri İşleme DY, Bİ; Analiz ve/veya Yorum: DY, DUY; Kaynak tarama; DY, Makalenin Yazımı: DY, DUY; Eleştirel inceleme: DUY.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmanın yazarları arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu çalışma herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- İntörn hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumları olumludur.
- Cinsiyet faktörü araştırmacılara yönelik tutumu etkilemektedir.
- Bilimsel araştırma deneyimi ve mesleki yayınları takip etme durumu bilimsel araştırmalara yönelik tutumu olumlu etkilemektedir.

Kaynaklar

- Ax S, Kincade E. (2001). Nursing students' perceptions of research: usefulness, implementation and training. *Journal of Advanced Nursing*, 32, 161-170.
- Biçer N, Bozkırlı KÇ, Er O. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 50, 327-342.
- Bjorkstorm ME, Johansson IS, Hamrin EKF, Athlin EE. (2003). Swedish nursing students' attitudes to and awareness of research and development within nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 41, 393-402.

- Campasi J, Finn K. (2011). Does active learning improve students' knowledge of and attitudes toward research methods?. *Journal of College Science Teaching*, 40, 38-45.
- Çelik S, Önder G, Durmaz K, Yurdusever Y, Uysal N (2014). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *HSP.*, 1, 23-31.
- Demir Y, Çıtak BN, Efe H, Albayrak E, Çelikipence Z, Güneri N. (2012). Hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımındaki engeller ve kolaylaştırıcı faktörler. *Çağdaş Tıp Dergisi*, 2, 94-101.
- Gerçek E, Okursoy A, Dal N. (2016). Awareness and attitudes of Turkish nursing students towards research and development in nursing. *Nurse Education Today*, 46, 50-56.
- Halabi JO. (2016). Attitudes of Saudi nursing students toward nursing research. *Saudi Journal for Health Sciences*, 5, 118-124.
- Halabi JO, Hamdan-Monsour A. (2010). Attitudes of Jordanian nursing students towards nursing research. *J. Res. Nurs.*, 17, 363-373.
- Johnson N, List-Ivankovic J, Eboh WO, Ireland J, Adams D, Mowatt E ve ark. (2010). Research and evidence based practice: using a blended approach to teaching and learning in undergraduate nurse education. *Nurse Education in Practice*, 10, 43-47.
- Karadaş C, Özdemir L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2, 30-39.
- Kes D, Şahin ÖÖ. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4, 68-78.
- Keib CN, Cailor SM, Kiersma ME, Chen AMH (2017). Changes in nursing students' perceptions of research and evidence-based practice after completing a research course. *Nurse Education Today*, 54, 37-43.
- Korkmaz Ö, Şahin A, Yeşil R. (2011). Bilimsel araştırmaya yönelik tutum ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10, 961-973.
- Kürşad MŞ. (2015). Bilimsel araştırmaya yönelik tutum ve epistemolojik inanç arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 217-246.
- Memarpour M, Fard AP, Ghasemi R. (2015). Evaluation of attitude to, knowledge of and barriers toward research among medical science students. *Asia Pac Fam Med.*, 14, 1.
- Özgül K, Özcan A, Muz G, Turaç N. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin araştırma ve gelişmelere karşı farkındalık tutumları ve eleştirel düşünme becerileri. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci.*, 11, 109-119.
- Polat M. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 77-90.
- Ross JG, Burrell SA. (2019). Nursing students' attitudes toward research: An integrative review. *Nurse Education Today*, 82, 79-87.
- Saracaloğlu, A.S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 179-208.
- Tan M, Polat H, Özdelikara A. (2016). Nursing students' attitudes to and awareness of research and development within nursing. *International Refereed Journal of Nursing Researches*, 8, 1-14.
- Toraman AU, Hamaratçılar G, Tülü B, Erkin Ö. (2017). Nursing students' attitudes toward research and development within nursing: does writing a bachelor thesis make a difference? *International Journal of Nursing Practice*, 23, 1-7.
- Ünsal A, Karakurt P, Tanrıverdi D. (2014). Farklı okullarda eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya, gelişmelere farkındalığı ve tutumunun belirlenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3, 87-93.
- Ünver S, Semerci R, Özkan ZK, Avcıbaşı İ. (2018). Attitude of Nursing Students Toward Scientific Research: A Cross-Sectional Study in Turkey. *The Journal of Nursing Research*, 26, 356-361.
- Yılmaz K, Çokluk Ö. (2010). Fen - Edebiyat Fakültesi mezunlarının araştırma kaygı düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10, 1-9.